

Metaal

Jelle van Hemert

Het onderzoek in Haps heeft in totaal 183 metaalvondsten opgeleverd. Hierbij zijn de elf slakken ook tot de metaalvondsten gerekend. Het overgrote merendeel van de vondsten is afkomstig uit laag 5015. Ook zijn er relatief veel metaalvondsten uit de stort verzameld. Tabel 1 geeft een overzicht van de aantallen per metaalsoort. Alle metaalsoorten zijn 'zintuigelijk' gedetermineerd. Onderaan de tekst is een complete determinatie-/deselectietabel opgenomen (tabel 2).

metaal	aantal spoor
zilver	1
koperlegering	77
lood	20
ijzer	69
zink	4
nog onbekend	1
slak	11
totaal	183

Tabel 1. Overzicht van de metaalvondsten geordend op metaalsoort en context.

Alle metaalvondsten, zowel de ferro als de non-ferro objecten, zijn slecht geconserveerd. De ijzeren voorwerpen zijn in alle gevallen sterk gecorrodeerd en gefragmenteerd. Bij verschillende ijzervondsten is er eigenlijk alleen sprake van een roestbrokje en is het ijzer compleet weg gecorrodeerd.¹ De determineerbare ijzeren voorwerpen blijven vrijwel beperkt tot gefragmenteerde spijkers, die niet dateerbaar zijn. Daarom wordt geadviseerd om deze vondsten te deselecteren voor conservering en analyse.

Verder kan nog melding gemaakt worden van een mogelijk mesfragment en een gesp van ijzer. Het mesfragment betreft een deel van het mesblad en is in een erg slechte en gefragmenteerde staat, waardoor het niet dateerbaar is. De gesp is D-vormig en een deel van de beugel is afgebroken. Waarschijnlijk is het gebruikt als paardentuig. Het is aangetroffen in laag 5001 en dateert vermoedelijk uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. Een nauwkeurigere datering is niet mogelijk want dergelijke ijzeren gespen zijn erg lang in gebruik geweest. Aangezien deze twee vondsten geen informatiewaarde voor de vindplaats geven, wordt ook hier deselectie voor conservering en analyse geadviseerd.

Onder het ijzer is één fragment van een ketel. Het gaat om een voetstuk en is afkomstig uit spoor 1137. Waarschijnlijk is het een voet van een grape uit de Late Middeleeuwen of begin van de Nieuwe Tijd. Voor deze vondst wordt selectie voor conservering en analyse geadviseerd.

Twee plaatvormige fragmenten van ijzer zijn nu nog te gecorrodeerd en vies om vast te kunnen stellen wat het zijn (V1.2.1 en V661). Hetzelfde geldt voor een blokvormig object (V438). Een gefragmenteerd object (V92.2.1; 4 fragmenten) is thans ook nog niet goed determineerbaar. Voor deze vondsten wordt geadviseerd om ze in ieder geval nog verder te reinigen, om goed te kunnen bepalen of ze nog nader determineerbaar en dateerbaar zijn. Deze vondsten zijn nu in de determinatietabel opgenomen als 'voorlopige selectie', maar kunnen dus nog komen te vervallen.

De absolute blikvanger onder de non-ferro metaalvondsten is een bronzen hielbijl uit de Midden Bronstijd tot Late Bronstijd (V1821).² De vondst is aangetroffen in het tussenvlak. Vooralsnog kunnen 28 vondsten in de Romeinse tijd gedateerd worden, waaronder 16 munten. Waarschijnlijk ligt dit aantal hoger, maar sommige munten waren nog te vies om vast te kunnen stellen of ze echt Romeins

¹ Deze 'brokken' zijn ook niet meer magnetisch.

² Vgl. Butler/Steegstra 1997/1998, 203.

waren.³ De munten zijn allemaal in een slechte staat en ook sterk vervaagd. Geen van de munten kan vooralsnog goed gedetermineerd worden. Onder de munten is vermoedelijk één denarius, maar ook het zilver is in een slechte staat. Opvallend is dat twee munten (beide as/dupondius) voorzien zijn van een oog, waaruit blijkt dat ze als hanger gebruikt zijn. Bij beide munten is het keizerportret niet meer goed zichtbaar.

De overige Romeinse vondsten bestaan uit fragmenten van een lepel, een gordelsluiting, twee fibulae, drie (vermoedelijke) beslagstukken (kast-/meubelbeslag?), een zegeldoosje en drie siernagels. Eén fibula is een rond-gestrekt gebogen draadfibula uit de periode 90-180 (Heeren & Van der Feijst 2017, type 46). De andere fibula lijkt een haakfibula te zijn, maar moet nog beter gereinigd worden. Mogelijk zijn er nog twee of drie Romeinse fibula aangetroffen. Dit zijn echter schijffibulae en zouden ook nog Karolingisch. Nadat deze fibulae zijn gereinigd zal duidelijk worden uit welke periode ze dateren.

Er is in ieder geval één bronzen munt die uit de Middeleeuwen dateert. Twee loden penningen dateren vermoedelijk uit de Late Middeleeuwen. Bijzonder is een bronzen pommel, ook wel gevestknop genoemd. Deze pommel is afkomstig uit spoor 1297 en heeft deel uit gemaakt van een dolk (of zwaard) uit de Late Middeleeuwen, vermoedelijk 13de of 14de eeuw. Ook een loden spinklos zou laatmiddeleeuws kunnen zijn, maar een vroegere datering is ook niet uit te sluiten.

In totaal wordt voor 52 non-ferro metaalvondsten selectie voor conservering en analyse geadviseerd (tabel 2). Drie bronzen objecten moeten nog verder schoon te maken omdat ze nu door 'aankoeksel' niet zichtbaar zijn. Deze drie voorwerpen komen mogelijk nog te vervallen waardoor de selectie dan op 50 zou uitkomen. Voor 43 non-ferro metaalvondsten wordt deselectie voor conservering/deponering en analyse geadviseerd. Het gaat hier om voorwerpen uit de Nieuwe Tijd, waaronder: 18 nieuwtijdse munten (duiten en zinken WOII-munten), 7 loden kogels en één koperen kogel (WOII), twee 19de of vroeg 20ste-eeuwse merklodjes, een knoop en een kruishanger uit de 19de eeuw. Veel van deze vondsten, in het bijzonder de munten, komen uit de stort. Vrijwel alle munten zijn sterk vervaagd en niet nader determineerbaar en dateerbaar. Deze vondsten hebben geen informatiewaarde voor de vindplaats. Voor de slakken wordt wel voorgesteld om ze te benoemen in de analyse, omdat ze mogelijk kunnen wijzen op (incidentele) metaalbewerking.

³ In sommige gevallen is ook niet met zekerheid te zeggen of het daadwerkelijk munten zijn en bijvoorbeeld niet een schijffibula of rond beslagstuk.

Tabel 2 Determinatie-/Deselectietabel Metaal

Vondstnummer	catalogusnumm	Materiaal	Aantal	Gewicht	selectie conservering/deponering	selectie analyse	reden	Artefacttype	datering	opmerking
105		MCU	1		ja	ja		ZEGELDOOS	ROM	email versiering
198		MFE	1		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
218		MCU	1		nee	nee	recent; geen waarde voor onderzoek	XXX	NTC	fietsbel?
316		MCU	1		ja	ja		MUNT	ROM	hanger; ijzercorrosie bij oog? zeer sterk versleten
434		MCU	1	20	ja	ja		MUNT	ROM	zeer sterk vervaagd
744		MXX	1		nee	ja		SLAK		
745		MXX	1		nee	ja		SLAK		
746		MFE	1		nee	nee	niet te dateren; slechte staat; geen waarde voor onderzoek	MES		vermoedelijk fragment mesblad; zeer slechte staat; niet nader te dateren
867		MXX	1		nee	ja		SLAK		
1105		MCU	1		ja	ja		MUNT	ROM	
1143		MCU	1		ja	ja		MUNT	ROM	gefragm. En sterk gecorrodeerd
1144		MCU	1		ja	ja		XXX		plaatvormig fragm; fragm. Rom munt?
1146		MCU	3		ja	ja		MUNT	ROM	muntschat(?) van 3 (?) munten; geen context op kaart
1253		MCU	1		ja	ja		FIBULA		Schijffibula?
1311		MXX	1		nee	ja		SLAK		
1.2.1		MFE	1	25	voorlopige selectie	voorlopig		XXX		nog reinigen; plaatvormig fragment
101.1		MCU	1		ja	ja		FIBULA	ROM	gestrekt gebogen
1011.3		MFE	3		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		2 nagel/pen; 1 spijker
1016.3		MFE	1		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		

1021.2.1		MFE	2	75	nee	nee	geen context; sterk gecorrodeerd en niet dateerbaar	SPIJKER		
103.2.1		MCU	1	25	ja	ja		MUNT	ROM	Antoninus Pius??
1038.2.1		MCU	1	1	ja	ja		MUNT		munten of beslag?
1101.2.1		MPB	1	66	ja	ja		SPINKLOS		
1102.5		MCU	1		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	XXX		klein plaat fragm.
1103.1		MXX	1		voorlopige selectie	voorlopig		XXX		non-ferro volledig bedekt met corrosie
1104.2.1		MCU	1	29	voorlopige selectie	voorlopig		XXX		Reinigen; stortvondst
1106.1		MCU	1		ja	ja		XXX	ROM	ROM munt? (of schijffibula); dikke corrosielaag
1107.1		MCU	1		ja	ja		MUNT		
1109.1		MFE	1		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	XXX		gebogen plaat; beslag? volledig gecorrodeerd (niet meer magnetisch)
1110.1	1	MCU	1		nee	nee	geen waarde voor onderzoek	GESP	NTB	fragm. vinvormig gesplaatje schoengesp
1110.1	2	MCU	1		nee	nee	geen waarde voor onderzoek	KLEDING	NTB	fragm.; 17de eeuw
1111.1		MCU	1		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	XXX		klein plaat/blik fragm.
1123.1		MCU	1		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	XXX		plaatje onversierd
1123.1		MFE	5		nee	nee	niet te dateren; geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
1125.1		MFE	1		ja	ja		VAATWERK		voet ketel/grape; sterk gecorrodeerd
1162.2		MCU	1		ja	ja		WAPEN	ME	pommel/eindbeslag greep dolk
1190.2.1	1	MCU	1		ja	ja		MUNT		mogelijk LME (of LROM?)
1190.2.1	2	MCU	3		nee	nee	stort; NT; niet nader determineerbaar	MUNT		Duiten; sterk vervaagd
1190.2.1	3	MPB	1		ja	ja		PENNING		Armenlood? Kerkpenning? LME
1190.2.1	4	MPB	1		ja	ja		XXX		Knoop? (of penning?)
1195.2.1		MCU	1	1	ja	ja		MUNT	ME	
1197.1		MCU	1		ja	ja		FIBULA		Schijffibula

1198.2	1	MCU	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	MUNT	NT	Oord?
1198.2	2	MCU	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	KLEDING	NT	19de of 20ste eeuw
1198.2	3	MPB	2		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	XXX		loodtin plaatvormige fragmentjes
1198.2	4	MFE	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
1207.3.1		MXX	1	44	nee	ja		SLAK		
1226.2.1		MFE	1	5	nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	XXX		roest; niet magnetisch; geen ijzer meer aanwezig
1306.1		MCU	1		ja	ja		MUNT	ROM	
1310.1		MCU	1		ja	ja		MUNT		Rom?
1321.2.1		MCU	1	5	ja	ja		LEPEL	ROM	gefragmenteerde lepelbak; mogelijk medicinaal
1335.2		MFE	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
1336.3		MFE	2		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
134.2.1		MCU	3	31	ja	ja		SIERNAGEL	ROM	siernagels geprofileerde koppen
1360.2.1		MFE	1	6	nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	XXX		klein roestbrokje
1381.1		MFE	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	XXX		klein roestbrokje
161.2		MFE	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		of klein roestbrokje?
163.1		MFE	1		nee	nee		SPIJKER		
1650.1		MCU	1		ja	ja		MUNT	ROM	hanger; zeer sterk versleten, daardoor ook opvallend klein voor as/dupon
1662.2.1		MCU	1	10	ja	ja		FIBULA		schijffibula;
1663.2.1		MAG	1	4	ja	ja		MUNT	ROM	slechte staat
1704.1		MFE	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
1821.2.1		MCU	1	99	ja	ja		BIJL	BT	Hielbijl; MBTA-LBT; snijvlak afgebroken
189.2.1		MCU	3	8	ja	ja		MUNT	ROM	veel ijzercorrosie; zeer slechte staat
1911.2.1		MXX	1	154	nee	ja		SLAK		
1912.2.1		MPB	1	3	ja	ja		MUNT		zeer slechte staat
1918.1.1	1	MCU	3	7	nee	voorlopig	stort; NT; niet nader dateerbaar	MUNT	NT	alle Duiten? Slechte staat en compleet vervaagd
1918.1.1	2	MZN	2		nee	nee	Subrecent; Geen waarde voor onderzoek	MUNT	NTC	WOII munten

1918.2.1		MCU	1	1	nee	nee	stort; NT; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER	NT	bolle kop van sierspijker (bijv. voor meubel)
1918.3.1	1	MCU	1		nee	nee	stort; NT; Geen waarde voor onderzoek	GESP	NT	fragment schoengesp beugel; 1675-1800
1918.3.1	2	MCU	1		nee	nee	stort; NT; Geen waarde voor onderzoek	BESLAG	NT	plaatfragm met oog; geen versiering
1918.4.1	1	MPB	3	43	nee	nee	stort; NT; Geen waarde voor onderzoek	KOGEL	NT	3x loden kogel
1918.4.1	2	MPB	2		nee	nee	stort; NT; Geen waarde voor onderzoek	KEURMERK	NTC	merkloodjes 19de eeuw
1921.2.1		MFE	1	21	nee	nee	stort; niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
1926.2.1		MFE	2	54	nee	nee	stort; niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
193.2.1		MFE	1	27	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
195.2.1		MFE	1	25	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
196.2.1		MCU	1	6	ja	ja		MUNT		mogelijk LME
2000.1.1		MCU	1	10	ja	ja		MILITARIA	ROM	gordelsluiting; militaria of paardentuig
2000.2.1		MPB	1	7	ja	ja		SPEELGEREI		loden speelschijf?
2000.3.1		MCU	1	8	ja	ja		MUNT	ROM	zeer sterk vervaagd
2000.4.1		MCU	1	1	nee	nee	geen wpnr.; NTC; geen waarde voor onderzoek	KETTING.HALSKET	NTC	religieuze hanger; kruis; 19de/20ste eeuw
2000.5.1		MPB	1	11	ja	ja		GIETREST		gesmolten stuk; mogelijk gietrest (laag 5015)
203.2.1		MPB	1	8	nee	nee	NT; niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	KOGEL		
208.2.1		MFE	1	27	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
21.2.1		MFE	1	59	nee	nee	laag 500; niet dateerbaar	SPIJKER		pen of lange spijker/nagel
2134.2.1		MCU	1	3	nee	nee	NT; stort	MUNT		Hollandia duit 1702
214.1.1		MFE	1	48	nee	nee	laag 5015; niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		Pen of spijker; sterk gecorrodeerd
214.2.1		MCU	1	2	nee	nee	NTC; niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	;MUNT	NTC	1 cent 20ste eeuw
216.2.1		MCU	1	16	ja	ja		XXX		Fibula? (of beslag?)

221.2.1		MXX	1	252	nee	ja		SLAK		
222.2.1		MCU	1	26	voorlopige selectie	voorlopig		XXX		object nog niet goed zichtbaar; mogelijk beslag (ROM?)
240.2.1		MCU	1	6	nee	voorlopig	niet nader dateerbaar; laag 5015	MUNT	NT	Duit? Compleet vervaagd
27.1		MFE	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
27.4		MFE	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	XXX		schijfvormig fragment; diam: 22mm
278.2.1		MCU	1	5	nee	nee	NT; geen waarde voor onderzoek	KNOOP	NTB	staafoog; geen versiering?; vermoedelijk 17de eeuw
286.2.1		MCU	1	1	ja	ja		MUNT		mogelijk fragment kleine munt?
287.2.1		MPB	1	6	nee	nee	NT; laag 5015	KOGEL		
288.2.1		MZN	2	10	nee	nee	NTC; laag 5015	MUNT	NTC	Zinke munten WOII
301.3	1	MFE	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
307.2		MFE	1		nee	nee		XXX		te klein voor determinatie; spijker?
319.1	1	MPB	1		ja	ja		MUNT	LME	kleine penning (kerken-/armenloodje); slecht leesbaar
319.2	2	MCU	2		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	MUNT	NT	duit Utrecht (17..) en Zeeland
319.3	3	MCU	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	XXX	NT	dun; slechte staat
319.4	4	MCU	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	XXX	NTC	dop?
33.2.1		MCU	1	14	ja	ja		BESLAG	ROM	ROM kist-/meubelbeslag?
34.2.1		MCU	1	10	nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	KOGEL	NTC	WOII
368.2		MFE	2		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
371.3		MFE	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
4.1		MFE	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
435.2.1		MCU	1	1	ja	ja		XXX	ROM	ROM beslag?
436.2.1		MXX	1	174	nee	ja		SLAK		
437.1		MCU	1		ja	ja		MUNT	ROM	as/dupon
492.1		MCU	1		nee	nee		GESP	NTB	schoengespje

51.2.1		MCU	1	3	nee	nee	niet dateerbaar; laag 5001	XXX		onversierd beslag?
569.3		MXX	1		nee	ja		SLAK		
59.2.1		MCU	1	5	nee	nee	NTC; laag 5001	MUNT	NT	duit
592.2.1		MFE	1	109	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
600.3		MFE	1		nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		klein fragm.
61.2.1		MCU	1	3	ja	ja		FIBULA	ROM	bovenzijde beugel met restant veerrol
62.2.1		MFE	1	25	nee	nee?	Geen waarde voor onderzoek	GESP		D-vormige gespbeugel (paardentuig); deels afgebroken; laag 5001; ME-NT
63.2.1		MCU	1	2	nee	nee	laag 5001	MUNT	NT	Duit? Sterk vervaagd
661.2.1		MFE	1	68	voorlopige selectie	voorlopig		XXX		plaatvormig frag.? Nog verder reinigen
689.2.1		MFE	1	5	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
7.2.1		MPB	1	4	nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	KOGEL		
734.2.1		MFE	1	15	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
75.2		MFE	1		nee	nee	roestbroek (niet magnetisch); indet	XXX		
766.1		MXX	1		nee	ja		SLAK		
823.2.1		MFE	6	60	nee	nee	sterk gefragmenteerd, gecorrodeerd en niet dateerbaar	SPIJKER		
832.2.1		MFE	4	54	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		zeer sterk gecorrodeerd
851.2.1		MFE	1	1	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	XXX		roestbrokje (niet magnetisch)
860.1		MPB	1		nee	nee	Geen waarde voor onderzoek	KOGEL	NT	
91.2.1		MFE	1	80	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		
92.2.1		MFE	4	176	voorlopige selectie	voorlopig		XXX		1 onbekend, gefragmenteerd object; reinigen; spoor-/laagnummer onleesbaar
93.2.1		MCU	1	7	ja	ja		HULS		beslag?
96.2.1		MFE	2	89	nee	nee	niet dateerbaar; Geen waarde voor onderzoek	SPIJKER		

97.2.1		MCU	1	6	ja	ja		BESLAG	ROM	vermoedelijk ROM sierbeslag
--------	--	-----	---	---	----	----	--	--------	-----	-----------------------------